

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖУЮ

Гарант освітньої програми

— _____**Наталія АКІМОВА**

"02" вересня 2025 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри

 Інна ВАРНАВСЬКА

Протокол засідання кафедри

соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ

від "2" вересня 2025 року № 1

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія ефективної комунікації

Назва навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Освітня програма – Психологія

Спеціальність – С4 Психологія

Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика та інформація

Кропивницький – 2025

1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	Психологія ефективної комунікації
Факультет	Економічний
Назва кафедри	Соціальних та поведінкових наук
Викладач	Наталія Акімова, професор кафедри соціальних та поведінкових наук, д. психол. н., професор
Контактна інформація	номер телефону викладача: 050 1479253 адреса електронної пошти: natashashadow8@gmail.com адреса електронної пошти кафедри: kafphilosophy@ukr.net
Графік консультацій	Середа
Програма дисципліни	Змістовий модуль 1. Психологічна характеристика спілкування Тема 1. Основні характеристики спілкування особистості. Спілкування як психологічний феномен. Сутність і структура спілкування. Види та функції спілкування. Засоби спілкування. Методи психологічного дослідження спілкування. Тема 2. Особливості комунікативної складової спілкування. Вербальна комунікація. Види мовлення. Позиції комунікатора. Типи співрозмовників. Слухання та говоріння. Методи пасивного та активного (рефлексивного) слухання: уточнення, парафраз, узагальнення, віддзеркалення. Характеристика складових невербальної комунікації. Вплив паралінгвістики, кінесики, проксемики на процес спілкування особистості. Тема 3. Перцептивна складова спілкування особистості. Характеристика соціальної перцепції. Механізми формування внутрішнього сприймання людини. Ефекти соціальної перцепції. Складові іміджу особистості. Значення одягу, зачіски, татуювань, аксесуарів та прикрас у сприйнятті особистості. Тема 4. Інтерактивна сторона спілкування як взаємодія між людьми. Загальна характеристика взаємодії. Психологічний вплив на людину у процесі взаємодії. Види психологічного впливу: психічне зараження, наслідування, навіювання, переконання, конформізм, маніпуляція, мода, чутки. Стилі лідерства та керівництва. Командоутворення. Тема 5. Вплив психологічних властивостей особистості на спілкування. Особливості спілкування особистостей з різними типами темпераменту. Вплив рис характеру на міжособистісну взаємодію. Екстраверсія та інтроверсія. Риси характеру: помічники та перешкоди в комунікації. Роль комунікативних здібностей у процесі спілкування. Тема 6. Психологічна характеристика конфлікту. Сутність та класифікація конфліктів. Етапи конфліктної взаємодії. Стилі поведінки людини у конфліктних ситуаціях. Методи попередження конфліктів. Тема 7. Психогігієна спілкування практичного психолога. Професійна позиція практичного психолога. Використання Етичного кодексу практичного психолога в процесі професійної комунікації. Роль асертивності та емоційного інтелекту у професійній діяльності практичного психолога. Психогігієна спілкування: Методи запобігання емоційному вигоранню та підтримка особистісних меж.

	Тема 8. Бар'єри спілкування. Основні види бар'єрів спілкування: психологічні, смислові, організаційні. Методи подолання бар'єрів спілкування. Культурні відмінності у комунікації. Етика міжкультурної взаємодії. Бар'єри міжкультурної взаємодії. Вплив релігії на процеси комунікації. Міжкультурна компетентність. Гендерні відмінності у вербальних та невербальних стратегіях спілкування. Особливості комунікації з дітьми та людьми похилого віку.
Мова викладання	Українська

2. Анотація курсу

Анотація курсу	Психологія ефективної комунікації – це базова дисципліна, що розкриває специфіку спілкування практичних психологів в процесі виконання професійної діяльності.
Інформаційний пакет дисципліни	Наводиться Веб-посилання на навчально-інформаційний портал університету, де знаходяться робоча програма навчальної дисципліни; завдання для самостійної роботи з методичними рекомендаціями; питання до заліку (екзамену); література базова та допоміжна; тексти лекцій з вказівкою назв тем та планів лекцій у відповідності до календарно-тематичного плану; тестові завдання до ПМК.

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни	Мета вивчення курсу «Психологія ефективної комунікації» є надання знань для формування професійних компетенцій майбутніх практичних психологів, які виявляються у процесі професійної комунікації та взаємодії.
Завдання вивчення дисципліни	Завдання вивчення курсу: – оволодінні глибокими знаннями щодо сутності процесів спілкування; – поглиблення знань з етики та культури спілкування; – формування навичок психологічного впливу в процесі спілкування; – формування навичок професійної комунікації у вирішенні конфліктних ситуацій; – оволодінні знаннями щодо специфіки гендерно-вікової та міжкультурної комунікації; – усвідомлення важливості виконання правил етичного кодексу психолога у процесі професійної діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу	
Загальні	ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у сфері психології, проводити методологічно обґрунтовані наукові психологічні дослідження, застосовувати сучасні психологічні технології щодо організації і здійснення професійної діяльності на основі розуміння нейропсихології, а також створювати психологічні організації та керувати ними в умовах турбулентності ринкового середовища при глобалізаційних викликах з урахуванням поведінкових змін. ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

	ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, застосування системного підходу до вирішення проблем ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК7. Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо в умовах змін. ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети, працювати в команді, приймати обґрунтовані рішення. ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою, а також з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК11. Здатність до активного використання навичок критичного мислення, технік прийняття рішень, методик підготовки та проведення дискусій. ЗК 12. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
Спеціальні (фахові)	СК2.Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та /або практичної значущості, аналізувати структурні та функціональні особливості СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково-верифікованих методів та технік та розумінням нейропсихологічного підґрунтя психічних явищ СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології, здійснювати підбір, психологічну підготовку та адаптацію працівників, створювати умови для мотивації та розвитку персоналу, здійснювати психологічний супровід професійної діяльності, формувати і підтримувати психологічний мікроклімат в колективі, розробляти психологічні програми кар'єрного зростання, бізнес-тренінгів тощо, в тому числі створювати та керувати власними психологічними організаціями. СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах, встановлювати, підтримувати ділові та міжособистісні комунікації у сфері бізнесу, створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління; вести перемовини, розв'язувати конфліктні ситуації, використовувати психологічні прийоми цілеспрямованого впливу на свідомість і поведінку людей у процесі професійної взаємодії в організаціях. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями СК11. Здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології у професійній діяльності із дотриманням правил кібербезпеки, реалізовувати проєкти, планувати процеси в сучасних умовах діджиталізації та цифровізації. СК12. Здатність створювати психологічні організації та керувати ними із дотриманням морально-етичного кодексу психолога
Програмні результати навчання (ПРН)	

ПРН	ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість. ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях. ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи професійної психологічної діяльності та загальнолюдські цінності; запобігати професійним деформаціям, проявам мобінгу, емоційному вигоранню у фахівців, здійснювати відповідну психологічну профілактику та корекцію. ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності; здійснювати аналіз психологічних чинників ефективності та створювати програми психологічного супроводу, ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення. ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності; впроваджувати інноваційні психологічні проєкти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких структур в умовах турбулентності ринкового середовища при глобалізаційних викликах з урахуванням поведінкових змін; планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах. ПР12. Організовувати роботу з персоналом, володіти технологіями проєктування та моделювання професійної кар'єри, стимулювання і організації особистісного та професійного розвитку, створювати програми удосконалення і збереження професійних ресурсів у сфері бізнесу та сімейного консультування; здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті; демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.
-----	--

5. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік викладання	2025-2026
Семестр	2
Курс	1
Обов'язкова компонента / Вибіркова компонента	Обов'язковий компонент
Пререквізити	Методологія психологічних досліджень, Психогенетика та психокорекція
Постреквізити	Психологічна допомога в кризових ситуаціях, Комплексна виробнича практика з фаху

6. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	3/90
Лекції	16
Практичні / Семінарські	14

Лабораторні	
Самостійна робота	60
Форма підсумкового контролю	Залік

7. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Технічне та програмне забезпечення	Навчальний процес потребує використання мультимедійного проектора, навчального простору, в якому меблі можуть бути переміщені в ході заняття
Обладнання	Мультимедійне обладнання

8. Політика курсу

Загальні вимоги	Здобувачі вищої освіти повинні планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал. Активно працювати під час практичних занять, брати участь в обговорення дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатись до активних форм навчання. Заохочується робота у наукових гуртках, підготовка тез доповідей та участь у конференціях, підготовка та публікація наукових статей, участь у конкурсах наукових робіт та інше.
Політика щодо дедлайнів і перескладання	Практичні та самостійні роботи, надані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (60% від загальної суми балів за конкретне заняття). Умови перескладання. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час опитування на практичних заняттях. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо). Пропущені практичні заняття та самостійні роботи, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. Процедура відпрацювання пропущених занять з об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування) відбувається за рахунок виконання і здачі завдань та теоретичних матеріалів з пропущених тем. Не запізнюватись на заняття. Дотримуватись техніки безпеки. Завчасно ознайомлюватись з темою практичної роботи. Пропущенні заняття відпрацьовувати у встановлений викладачем час.
Політика щодо виконання завдань	Позитивно оцінюються відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність. Під час підготовки до практичних занять виконання самостійної роботи необхідно спиратись на конспект лекцій та рекомендовану літературу. Водночас вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення тем дисципліни
Академічна доброчесність	Роботи здобувачів є виключно оригінальним дослідженням чи міркуванням. Будь-яке списування або плагіат (використання, копіювання підготовлених завдань та/або розв'язання задач іншими здобувачами) тягне за собою анулювання зароблених балів. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час підсумкового контролю, виконання контрольних робіт заборонено. Списування під час контрольних, тестових робіт та протягом іспиту заборонено.

9. Структура курсу

Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
		годин				балів
		лк	лаб.	сем. / пр.	СР	
Тема 1	Предмет та методи дослідження психології спілкування	2		2	8	6
Лекція	Природа психіки, її основні функції і форми прояву. Спілкування як психологічний феномен. Методи психологічного дослідження спілкування. Сутність і структура спілкування. Види та функції спілкування. Засоби спілкування.	2				2
Практика				2		2
Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів.				8	2
Тема 2	Особливості комунікативної складової спілкування	2		2	8	10
Лекція	Вербальна комунікація. Види мовлення. Позиції комунікатора. Типи співрозмовників. Характеристика складових невербальної комунікації. Вплив паралінгвістики, кінесики, проксемики на процес спілкування особистості. Слухання та говоріння. Методи пасивного та активного (рефлексивного) слухання: уточнення, парафраз, узагальнення, віддзеркалення.	2				2
Практика				2		2
Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				8	6
Тема 3	Перцептивна складова спілкування особистості	2		2	8	10
Лекція	Характеристика соціальної перцепції. Механізми формування внутрішнього сприймання	2				2

Практика	людини. Ефекти соціальної перцепції. Складові іміджу особистості. Значення одягу, зачіски, татувань, аксесуарів та прикрас у сприйнятті особистості			2		2
Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				8	6
Тема 4	Інтерактивна сторона спілкування як взаємодія між людьми	2		2	8	10
Лекція	Загальна характеристика взаємодії. Психологічний вплив на людину у процесі взаємодії. Види психологічного впливу: психічне зараження, наслідування, навіювання, переконання, конформізм, маніпуляція, мода, чутки. Рольова структура групи та групова динаміка.	2				2
Практика	Особливості спілкування лідера. Вплив статусу, позиції та рольових очікувань на спілкування в групі. Вплив соціальних груп на сприйняття індивіда.			2		2
Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів.				8	6
Тема 5	Вплив психологічних властивостей особистості на спілкування	2		2	8	10
Лекція	Особливості спілкування особистостей з різними типами темпераменту. Вплив рис характеру на міжособистісну взаємодію. Екстраверсія та інтроверсія. Риси характеру: помічники та перешкоди в комунікації. Роль комунікативних здібностей у процесі спілкування.	2				2
Практика				2		2
Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				8	6

Тема 6	Психологічна характеристика конфлікту	2		2	8	10
Лекція	Сутність та класифікація конфліктів. Етапи конфліктної взаємодії. Стили поведінки людини у конфліктних ситуаціях. Методи попередження конфліктів.	2				2
Практика				2		2
Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				8	6
Тема 7	Психогігієна спілкування практичного психолога	2		2	8	10
Лекція	Професійна позиція практичного психолога. Використання Етичного кодексу практичного психолога в процесі професійної комунікації. Роль асертивності та емоційного інтелекту у професійній діяльності практичного психолога. Психогігієна спілкування: Методи запобігання емоційному вигоранню та підтримка особистісних меж. Особливості комунікації з кризовими клієнтами.	2				2
Практика				2		2
Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				8	6
Тема 8	Бар'єри спілкування	2		-	4	4
Лекція	Основні види бар'єрів спілкування: психологічні, смислові, організаційні. Методи подолання бар'єрів спілкування. Культурні відмінності у комунікації. Етика міжкультурної взаємодії. Бар'єри міжкультурної взаємодії. Вплив релігії на процеси комунікації. Міжкультурна компетентність. Гендерні відмінності у вербальних та невербальних стратегіях спілкування. Особливості комунікації з дітьми та людьми похилого віку	2				2
Практика						
Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни.				4	4

	Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів					
ПК ЗЧ	Підсумковий контроль					30 б
Разом за ЗЧ		16		14	60	90 год 100 б
Всього за дисципліною		16		14	60	90 год 100 б

10. Форми і методи навчання

Лекція	Словесні методи навчання: пояснення (інформаційно-повідомлювальне, інструктивне-практичне, пояснювально-спонукальне, система зображально-виражальних засобів. Словесний метод (лекція – вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу, оглядові лекції з використанням наочного матеріалу, опорного конспекту, лекції візуалізації з використанням мультимедійних технологій Наочні методи навчання, ілюстрування Обробка лекційного матеріалу починається з детального розбору конспекту лекцій. На даному етапі варто розібратися в сутності кожного поняття і положення, домагатися розуміння логічного змісту формулювань. При цьому варто використовувати основну і додаткову літературу, наукові праці, монографії.
Практичні /Семінарські	Презентації, демонстрація, обговорення, аналіз конкретних ситуацій, дискусія, бесіди, роботи в малих групах тощо Методи навчання: проблемно-пошукове навчання (проблемного викладення матеріалу, створення проблемних ситуацій, групова дискусія); евристичні методи); дослідницький (наукові доповіді, наукові повідомлення); тестування; узагальнення; ілюстративний; графічний
Лабораторні	Не передбачено навчальним планом
Самостійна робота	Самостійна робота допоможе студентам опанувати навичками добору і самостійної роботи з джерелами законодавчо-нормативного та навчального характеру, а також на основі вивчення, узагальнення, систематизації й аналізу матеріалів (в тому числі і фактичних) робити відповідні висновки, рекомендації. 1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. 3. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. 4. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного

матеріалу та розвиває практичні навички студентів

11. Система контролю та оцінювання

Поточний контроль

Методи поточного контролю:
 усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо);
 письмовий контроль (контрольна робота, твір, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо);
 комбінований контроль;
 презентація самостійної роботи;
 практичний контроль (під час практичних робіт, на практикумах, під час усіх видів практики);
 спостереження як метод контролю;
 тестовий контроль;
 графічний контроль;
 програмований контроль;
 проблемні ситуації тощо.

Система оцінювання знань за освітніми компонентами складається з поточного та підсумкового контролю у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів, рефератів, творів і звітів.

Підсумковий контроль за змістовою частиною

Здійснюється у формі письмового опитування за темами змістової частини

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється відповідно до змістової частини освітньої програми, індивідуального плану здобувача вищої освіти і робочого навчального плану, графіку освітнього процесу і затверджених навчальних програм з дисципліни, розроблених на основі освітньої програми спеціальності. Основні вимоги до контролю знань наведені у Положенні про оцінювання знань здобувачів ВО ХДАЕУ. Форма контролю: залік

Розподіл балів з дисципліни

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)									Разом за семестр
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	ПК ЗЧ	Max 100
Max 6	Max 10	Max10	Max 10	Max 10	Max 10	Max 10	Max 4	Max 30	

12. Шкала оцінювання

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

13. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література	1. Волошенко М.О., Азаркіна О.В. Психологія професійного спілкування: навч.посіб. Вид-во: Гельветика, 2021.380 с. 2. Етика ділового спілкування / Т.Б. Гриценко, С.П. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук, Н.В. Чуприк, Л.П. Анохіна. К.: Центр учбової літератури, 2021.334 с. 3. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). Одеса: Фенікс, 2020. 79 с. 4. Пантелюк М.І., Маруніч І.І., Гайдаєнко І.В. Ділове спілкування та культура мовлення. Вид-во: ЦУЛ, 2020. 224 с. 5. Філоненко М.М. Психологія спілкування: навч.посб. К.: Центр учбової літератури, 2024. 224 с.
Додаткова	1. Лідерство та комунікації в організації : навчальний посібник / упорядники: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с 2. Мельничук О.Б. Основи психоконсультації та психокорекції: навч. посіб. К.: Каравела.2023. 390 с. 3. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Джеймс Борґ. Вид-во: Фабула, 2025.304 с.
Інформаційні ресурси	1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України — https://mon.gov.ua/ 2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського — http://www.nbuv.gov.ua/ 3. Офіційний сайт ХДАЕУ — https://www.ksau.kherson.ua/ 4. Освітній портал (Moodle) ХДАЕУ — http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/ 5. Наукова бібліотека ХДАЕУ — https://www.ksau.kherson.ua/news-2/nnb.html 6. Кафедра соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ —

	https://www.ksau.kherson.ua/econom/%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA.html 7. Methods in Psychology. https://www.sciencedirect.com/journal/methods-in-psychology 8. Студентський портал URL: https://stud.com.ua 9. Он-лайн підручники URL: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z811.html 10. Підручники он-лайн URL: http://osvita.ua 11. Навчальні матеріали он-лайн URL: https://pidruchniki.com
--	---